

Programma
symposium

Nº 13787

**Commissie van Proefneming 125 jaar
1866-1991**

Commissie van Proefneming
op
16 december 1991
Fysisch Electronisch Laboratorium
's-Gravenhage

Programma
symposium

Commissie van Proefneming 125 jaar

1866-1991

Commissie van Proefneming
op
16 december 1991
Fysisch Electronisch Laboratorium
's-Gravenhage

Voorwoord

Ter viering van de oprichting van de Commissie van Proefneming op 15 december 1866 is een Symposium georganiseerd waarbij nog eens wordt teruggekeken op de rijke historie van de Commissie van Proefneming. Speciaal zal vandaag worden ingegaan op de relaties die zo'n belangrijke rol gespeeld hebben in het bestaan van de Commissie van Proefneming.

De geschiedenis van de Commissie van Proefneming loopt in grote lijnen parallel met de ontwikkeling van de ballistiek als militaire wetenschap. Van oudsher heeft de Commissie van Proefneming een sterke relatie gehad met het wapen der Artillerie.

De Commissie van Proefneming beschikt over de ballistische kennis voor de vervaardiging van de voor de Artillerie noodzakelijke schootstafels en heeft de Artillerie daar ook in de loop van de tijd steeds van voorzien.

Ten einde steeds van de wetenschappelijke ontwikkelingen op ballistisch gebied op de hoogte te blijven is een voortdurend contact met de TNO-laboratoria in stand gehouden. In het bijzonder met het Prins Maurits Laboratorium heeft dit tot een jarenlange uitwisseling van gegevens en ook taakverdeling op ballistisch gebied geleid. Het Fysisch Electronisch Laboratorium heeft vooral in de tijd dat het de naam Fysisch Laboratorium droeg veel bijgedragen in de ontwikkeling van bij de uitvoering van ballistische beproevingen noodzakelijke meetapparatuur.

Alhoewel Nederland geen uitgesproken traditie op het gebied van de wapenindustrie heeft, is tussen de Commissie van Proefneming en de industrie die zich op dit gebied beweegt een goede relatie ontstaan. In vele gevallen heeft de Commissie van Proefneming in het verleden de industrie bijgestaan door het uitvoeren van noodzakelijke schietproeven en de oplossing van gerelateerde ballistische problemen.

Door de jaren heen heeft de Commissie van Proefneming vele contacten met buitenlandse ballistische instituten, zowel in de Verenigde Staten als in Europa onderhouden. Een speciale plaats heeft daarin het contact met de Koninklijke Militaire School in Brussel ingenomen

waarbij de ballistische samenwerking gebundeld is in de Ballistische Broederschap, ten einde de ballistiek in het Nederlands taalgebied een eigen gezicht te geven.

In de laatste jaren is het op peil houden van de ballistiek als militaire wetenschap een aandachtspunt geweest waarbij de Commissie van Proefneming een leidende rol heeft gespeeld.

Hiervoor is de samenwerking met de Koninklijke Militaire Academie en het Koninklijk Instituut voor de Marine versterkt.

Het is daarom van bijzonder belang dat na een jarenlange gezamenlijke inspanning in 1991 het wetenschappelijk boek 'Uitwendige Ballistiek' van Prof ir M.A.W. Scheffelaar onder auspiciën van de Commissie van Proefneming is verschenen.

Zonder afbreuk te doen aan de vele voortreffelijke leden die de Commissie van Proefneming gedurende zijn bestaan heeft gekend zou het getuigen van een gebrek aan historisch perspectief indien niet tijdens deze viering de naam van Kol W.C. Hojel wordt genoemd die vanaf de oprichting van de Commissie in 1866 en in de jaren daarna internationale faam op ballistisch gebied verwierf en terecht de grondlegger van de ballistiek in Nederland genoemd kan worden.

De Voorzitter Commissie van Proefneming

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A.R. Polderman', written in a cursive style. The signature is positioned above a horizontal line.

Kol ir A.R. Polderman

Programma voor het symposium Commissie van Proefneming 125 jaar 1866-1991

Plaats : Gehoorzaal van het Fysisch Electronisch
Laboratorium te 's-Gravenhage.

Datum : 16 december 1991.

Dagvoorzitter: Kolonel ir A.R. Polderman.

- 08.30 uur   Ontvangst in de Gehoorzaal van het FEL.
- 09.00 uur   Openingswoord door Directeur FEL.
- 09.05 uur   Ontvangstwoord door SC-Bevo.
Bgen ir J. Sluiter.
- 09.10 uur   De Commissie van Proefneming:
'een zeer nuttig lichaam...'
Inleider: dr J.A.M.M. Janssen
Hoofd Sectie Luchtmachthistorie.
Luchtmachtstaf.
- 09.45 uur   Drie decennia samenwerking tussen CvP en PML.
Inleider: dr H.J. Pasman
Directeur Technische Research.
Prins Maurits Laboratorium.
- 10.15 uur   Koffiepauze (ter plaatse).

- 10.30 uur   Uitwendige ballistiek in het perspectief van een jubileum.
 Inleider: Prof ir M.A.W. Scheffelaar
 Koninklijke Militaire Academie.
- 11.00 uur   De CvP, de KM, het KIM en de inwendige ballistiek.
 Inleider: dr ir J.H. Hendriks
 Koninklijk Instituut voor de Marine.
- 11.30 uur   Einde ochtendprogramma.

INTERMEZZO

Demonstratie op de Waalsdorpervlakte van geschut uit 1861.
 Stichting Historie Koninklijke Nederlandse Veldartillerie 1812-1912.
 Optreden van het Trompetterkorps der Artillerie.

- 12.45 uur   Lunch bij het FEL.
 Gelegenheid tot bezoeken van de historische verzameling van het FEL.
- 14.00 uur   Een groet uit België.
 Inleider: Prof ir E. Celens
 Hoofd Leerstoel Bewapening-Ballistiek
 Koninklijke Militaire School te Brussel.
- 14.30 uur   Commissie van Proefneming in relatie tot de Nederlandse defensie-industrie.
 Inleider: ir T. Wijker
 De Rotterdamsche Droogdokmaatschappij.
- 15.00 uur   Theepauze (ter plaatse).
- 15.15 uur   De Artillerie en de Commissie van Proefneming.
 Inleider: Kol bd ir A.J. Stomp
 Oud-Voorzitter Commissie van Proefneming.

- 15.45 uur   De Commissie van Proefneming gedurende de laatste
10 jaren.
Inleider: Kol ir A.R Polderman
Voorzitter Commissie van Proefneming.
- 16.20 uur   Sluiting door Directeur DMKL
Generaal-Majoor ir E.I.L.D.G. Margherita
- tot 18.00 uur   Receptie.

De receptie ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de Commissie van Proefneming zal worden gehouden door de Voorzitter.

Aan alle deelnemers van het Symposium 'Commissie van Proefneming 125 jaar' zal ter bevordering van de kennis op het gebied van de ballistiek het boek 'Uitwendige Ballistiek' van Prof ir M.A.W. Scheffelaar worden aangeboden als een blijvende herinnering aan de voortdurende inspanningen van de Commissie van Proefneming op dit gebied sinds de oprichting in 1866.

Overzicht inleiders

Dr J.A.M.M. Janssen

Als Hoofd van de Sectie Luchtmachthistorie verbonden aan de Luchtmachtstaf. In 1989 gepromoveerd op het proefschrift 'Op weg naar Breda' waarin de officiersopleiding voor 1828 wordt behandeld. Bij uitstek kenner van de historie van de CvP.

Dr H.J. Pasman

Directeur Technische Research van het Prins Maurits Laboratorium. Reeds lange tijd werkzaam op het gebied van ballistiek. Toonaangevend internationaal expert in zijn vakgebied.

Prof ir M.A.W. Scheffelaar

Verbonden aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda. Vooral bekend door talrijke publicaties op militair technisch gebied. In Nederland een uitgesproken expert op het gebied van de uitwendige ballistiek. Is de geestelijke vader van het onder auspiciën van de CvP tot stand gekomen boekwerk 'Uitwendige Ballistiek'.

Dr ir J.H. Hendriks

Verbonden aan het Koninklijk Instituut voor de Marine waar hij verschillende bestuursfuncties heeft bekleed.

Is vooral de laatste jaren zowel nationaal als internationaal actief om binnen de krijgsmacht inhoud te geven aan het vakgebied inwendige ballistiek en voor de instandhouding zorg te dragen.

Prof ir E. Celens

Verbonden aan de Koninklijke Militaire School te Brussel als Hoofd van de Leerstoel Wapentechniek-Ballistiek. Heeft internationaal een groot aanzien in de ballistische wereld. Is in het Belgische Leger tevens res Kol der Artillerie.

Ir T. Wijker

Verbonden aan de Rotterdamsche Droogdokmaatschappij. Daarvoor werkzaam bij het thans opgeheven bedrijf Muiden Chemie. In begin der 80-er jaren gedurende lange tijd lid van de CvP.

Kol bd ir A.J. Stomp

Van 1977 tot 1986 Voorzitter Commissie van Proefneming. Initiatiefnemer ten aanzien van de geschiedschrijving van de CvP.

Sinds 1986 actief als Raadgevend Ingenieur voor Ballistiek en Meteorologie waar zijn grote inzicht in deze gebieden wordt benut.

Kol ir A.R. Polderman

Huidige Voorzitter Commissie van Proefneming sinds 1986.

Initiatiefnemer symposium 'Commissie van Proefneming 125 jaar'.

Heeft werkkraft CvP ingezet voor de totstandkoming van het boekwerk 'Uitwendige Ballistiek' van Prof ir M.A.W. Scheffelaar dat thans onder auspiciën van de CvP verschijnt.

Stichting Historie Koninklijke Nederlandse Veldartillerie 1812-1912

In 1987 is door de Hr H.G. Nijholt de Stichting Historie Koninklijke Nederlandse Veldartillerie 1812-1912 opgericht. Het begin van deze Stichting is gelegen in activiteiten van de Hr Nijholt die in 1986 een kanon op ware grootte van het model 1861 tot stand wist te brengen. De Commissie van Proefneming heeft van het eerste moment contacten met de Hr Nijholt onderhouden.

Zo heeft de CvP na gebleken geschiktheid een certificaat verstrekt waardoor toestemming werd verleend ook daadwerkelijk vuur met deze vuurmond uit te brengen.

Ook in de historie van de CvP zelf hebben de Hr Nijholt en zijn Stichting een bijdrage geleverd en wel door het afvuren van het laatste ceremoniële schot gedurende de sluiting van het schietterrein Waalsdorp op 15 december 1989 tijdens de viering van het 123-jarig bestaan van de CvP.

Ten einde de verbondenheid van de CvP en de Stichting te onderstrepen is de Stichting uitgenodigd om tijdens de viering van het 125-jarig bestaan een demonstratie te geven van het rijdend materieel bestaande uit een kanon M1861, een munitie-caisson M1830 en een transportwagen M1880. Hierbij zullen de gangbare paardentypes uit die tijd worden ingezet, terwijl ook de originele kleding wordt gedragen.

Trompetterkorps der Artillerie

De geschiedenis van de Commissie van Proefneming is nauw verbonden met de Artillerie. Het is vanwege deze speciale band met de Artillerie dat het passend werd geacht om het Trompetterkorps der Artillerie uit te nodigen om mede muzikale inhoud te geven aan de viering van het 125-jarig bestaan van de Commissie van Proefneming.

Bijzonderheden

Autovervoer

Voor de deelnemers aan het Symposium is parkeerruimte gereserveerd op het Parkeerterrein van het Fysisch Electronisch Laboratorium op de Waalsdorpervlakte.

Busvervoer

Het bereiken van het Fysisch Electronisch Laboratorium met openbaar busvervoer is niet mogelijk aangezien geen bushalte in de directe omgeving aanwezig is.

Samenstelling Commissie van Proefneming 15 december 1866

Kap J.P.W. van Cattenburch, voorzitter

Kap Jhr O.W.C. de Brauw

Kap W.C. Hojel

Elnt P. van der Burg

Samenstelling Commissie van Proefneming 15 december 1991

Kol ir A.R. Polderman	Voorzitter
Lkol ir P.L.M. Snel	plv Voorzitter
Ir R. Pronk	
Lkol B.J.C.M. van Rijckevorsel	
Maj G.W.M. Everdij	
Maj W. de Jong	
Dr T. van Ittersum	
Ir F. Jonker	
Ir J.P. Loeff	
Ir G. Minholts	
Ing J. Quist	
Lkol ir H. Goed	(ad hoc lid)
Ing F.O. Guth	(ad hoc lid)

Externe leden

Kltze W.R. de Jager	KM
Ltze 1 L. Schooljan	KM
Maj J. Wijdemans	KLu

Eigen aantekeningen